

Retaule del Roser de l'església parroquial de Sant Joan d'Oló (escenes separades)

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Església parroquial de Sant Joan d'Oló, al sector sud-oest del terme municipal
Emplaçament	Carretera local des d'Oló cap a Sant Joan d'Oló uns 5 km
Alçada:	535

Coordenades:

Latitud:	41.84757
Longitud:	2.00457
UTM Est (X):	417364
UTM Nord (Y):	4633331

Classificació

Número de fitxa	08258-118
Àmbit:	Patrimoni moble
Tipologia	Objecte
Segle	XVII
Any	1645
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Tractament contra tèrmits i restauració (1992)
Protecció	Inexistent
Accés	Restringit
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada accessible
Titular:	Bisbat de Vic
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 22/01/2020 - 01:00

Descripció

Conjunt de quatre pintures del retaule del Roser de Sant Joan d'Oló, les quals actualment es troben separades provisionalment a l'espera d'una intervenció definitiva que restitueixi el retaule al seu estat abans de la restauració que s'hi va practicar el 1992. Fruit de la peculiar història d'aquest retaule es va optar per una solució provisional separant aquestes escenes que hi havien estat afegides el 1645, quan es va adaptar un retaule anterior dedicat a Sant Joan Baptista per convertir-lo en un retaule del Roser. Aquestes quatre pintures separades es troben a la paret lateral de la capella. El seu autor és desconegut i poden datar-se entorn de 1645. Es tracta de pintures a l'oli sobre tela, mentre que les pintures del primer retaule eren sobre taula de fusta. Les escenes són les següents: la Pentecosta i l'Assumpció de la Mare de Déu (anaven situades a la segona andana del retaule); la Resurrecció i l'Ascensió de Jesús (anaven situades a la primera andana). Incloem tot seguit una descripció de com era el retaule del Roser abans de la restauració de 1992 ja que, probablement, en el futur tornarà a adoptar aquesta forma. L'estructura bàsica és la del retaule primitiu, tan sols lleument adaptada el 1645, de superfície plana i que reflecteix una concepció fonamentalment narrativa de tradició gòtica i renaixentista. Consta d'un sòcol, predel·la i dues andanes o cossos horitzontal, dividits en cinc carrers o seccions verticals. Les escenes eren les següents. El sòcol era igual; és a dir, amb una pintura de la Crucifixió. La predel·la també era igual, incloent les cinc escenes que constitueixen els misteris de goig del cicle del Roser: Anunciació, Visitació, Naixement, Presentació de Jesús al Temple i Jesús perdut al temple entre els doctors de la llei. A la primera andana hi havia una variació en les escenes del segon i quart carrer. Abans la Flagel·lació de Jesús, Jesús a l'hort de Getsemaní (una sobre l'altra al primer carrer), Resurrecció de Jesús, fornícula amb una imatge moderna de la Mare de Déu del Roser, Ascensió de Jesús, Jesús camí del Calvari i Coronació d'espines (les dues últimes, una sobre l'altra al cinquè carrer). La segona andana tenia variacions en les pintures laterals, que abans estaven dedicades a la Pentecosta i a l'Assumpció de la Mare de Déu. Al centre hi havia la Coronació de la Mare de Déu.

Observacions:

Propietat privada. Accés públic

Història

Originàriament l'església de Sant Joan d'Oló, documentada des del segle XI, estava emplaçada sobre un turonet prop del mas Armenteres. A principis del segle XVII l'església havia quedat petita i es decidí construir-ne una de nova en un emplaçament més planer i accessible. La nova església es va beneir el 1639, i el 1643 s'hi traslladà el Santíssim Sagrament, de manera que va assumir ja totes les funcions parroquials. Un fet gairebé excepcional és que es tracta d'una de les poques esglésies que ha conservat tot el seu moblatge originari. Els retaules que s'hi conserven són un bon reflex de la puixança d'una parròquia rural de la Catalunya central al llarg dels segles XVII i XVIII. Concretament, hi trobem tres retaules de l'època del barroc. El de la Mare de Déu del Roser, reformat a la primera meitat del segle XVII, el retaule major, construït entre 1656 i 1665 per l'escultor manresà Pau Sunyer, i el de Sant Isidre, datat a mitjans de segle XVIII i d'autor desconegut. Aquest conjunt il·lustra l'evolució de l'art barroc, des d'unes pintures de regust encara gòtic i renaixentista, fetes sobre fusta, fins a la darrera etapa de la retaulística del barroc. Pel que fa al retaule objecte d'aquesta fitxa, cal dir que originàriament estava dedicat a sant Joan Baptista i es trobava a l'església antiga. L'especialista de la Universitat de Girona Irene Abril n'atribueix l'autoria a Joaquim Albareda, pintor vigatà que va estar actiu entre 1594 i 1614, i que també és autor de la taula de la pentecosta de la catedral de Vic. L'atribució de les pintures de Sant Joan d'Oló, però, encara no té una base documental que la ratifiqui. Quan el retaule es va traslladar a l'església nova s'advertí que, per les seves dimensions reduïdes, no es podia aprofitar com a retaule major. Aleshores es decidí transformar-lo en un retaule lateral

dedicat a la Mare de Déu del Roser. En un document hi consta que el 1645 l'escultor-fuster Jacint Possa cobrava per "lo afegiment" al retaule del Roser. La paraula afegiment remarca que es tractava d'afegir alguna cosa, no pas de construir un retaule nou. Jacint Possa s'encarregà dels treballs de fusteria, però no coneixem qui va ser l'autor de les noves pintures. Durant la Guerra Civil de 1936 els veïns de la parròquia van evitar que es cremessin els retaules. Segons es diu, van encendre una foguera, amb la participació del mateix mossèn, i van fer creure als escamots revolucionaris que ja s'havia consumat la crema. D'altres, però, afirmen que els anticlericals van fer algunes destrosses, però només van cremar les figures dels sants. Cap a finals del segle XX tota l'església es trobava afectada d'una plaga de tèrmits, de manera que el 1992 es començà un tractament que va incloure la restauració de tots els retaules. La sorpresa va saltar quan, en desmuntar-se els plafons, es va poder comprovar que sota d'algunes pintures fetes sobre tela n'apareixien unes altres de més antigues fetes sobre fusta, les quals corresponien a un programa iconogràfic del cicle de sant Joan Baptista. Un cop restaurades, la intenció era restituir el retaule del Roser i deixar a part les pintures del retaule anterior dedicat a sant Joan Baptista. Tanmateix, per motius econòmics s'optà per una actuació que havia de ser provisional, deixant a part les pintures del Roser en una paret lateral. Aquesta és la situació en que es troben actualment, a l'espera d'una intervenció que esdevingui definitiva.

Bibliografia

ABRIL, Irene (2019). "La taula de la pentecosta (1609) de la catedral de Vic, obra de Joaquim Albareda", AUSA, núm. 29, Patronat d'Estudis Osonecs, Vic, p. 87-106. BOSCH, Joan (1990). Els tallers d'Escultura al Bages del Segle XVII. Manresa, Caixa d'Estalvis de Manresa, p. 90, 196-199. FERRER, Llorenç i altres (1991). "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 208-210. GALOBART SOLER, Josep (1996). Els retaules barrocs de les esglésies del terme de Santa Maria d'Oló (1607-1781). Centre d'Estudis del Bages, Monogràfics, núm. 16, Manresa, p. 95-104.

